

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
BITTERMANN SÁNDOR.

Kiadótulajdonos:
BITTERMANN NÁNDOR.

Hirdetéseket és nyiltéri közleményeket
a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

A földtehermentesítés.

Most erről a fontos témáról is sok szóbeszéd esik. Bernát István a Magyar Gazdaszövetség igazgatója a Hangya legutóbbi nagy gyűlésén érdekes felolvasást tartott e címen, mely előadás nyomán mi is elmondjuk róla a magunkét.

A földtehermentesítés kérdése utóbbi időkben nagyban foglalkoztatják a közvéleményt. A kérdés, eltekintünk minden politikától, csakugyan nemzeti érdek, annyira feltétele a magyar nemzet fejlődésének.

1848-ban a nemzet újjá született, nagy szép ideálok után indult s a legnagyobb optimizmus fogta el az embereket és mindenki azt hitte, hogy megnyílt az eldorádó s Magyarországra fényes jövő vár. És ma olyan az eredmény, hogy a kivándorlás félelmetesen nő, a középbirtok pusztul, a dolgos magyar ember munkája nem vált produktívá, nem jövedelmez annyit, mint kellene. 1848-ban kimondták, hogy a földbirtok szabad s tényleg azzá vált, de a szabaddá lett birtok urának ritka esetben volt meg a pénzereje,

hogy birtokát felszerelje és üzemben tartsa. Így pénzkölcsönhöz, vagy uzsorához fordult. Ötven esztendővel ezelőtt nem volt sok takarékpénztár, azért fordultak uzsorához a földes gazdák. A magyar földbirtokot ma több milliárd adósság terheli és ez a nagy adósság napról-napra szaporodik.

Az örökösödési és a vételári hátralékok révén is folytonosan szaporodtak a földadósságok. Az adósságok megszüntetésére alig van orvosság amugy hamarjában, a németek és az osztrákok is csak úgy segítettek a nyomasztó gondokon, hogy a betáblázott adósságokat fel nem mondható amortizációs kölcsönökre változtatták át. Magyarországon is megindult ilyfajta mozgalom és e tekintetben sikerült is az Országos Központi Hitelszövetkezetet kapcsolatba hozni a Kisbirtokosok Földhitelintézetével, úgy hogy ezek most 5¹/₂%-os amortizációs kölcsönt bocsájtanak a földbirtokos osztály rendelkezésére, ha egyébként a gazdák valamely, az országhoz tartozó hitelszövetkezetek tagjai.

Oly községek, hol ily szövetkezetek nincsenek, meg kell csinálni a szövet-

kezetet, annál inkább, mert az az 1800 drb szövetkezet, mely 5000 községre terjeszti ki működését, eddig is bebizonyította, hogy ez irányban igen helyes reformokat léptetett életbe, mely az adós gazdák helyzetén sokat könnyített.

Egy nagy kívánság volna az, hogy a takarékpénztárakat megreformáltatnák oly módon, hogy kimondassék a törvényben az, hogy a betéti kamatláb felett csak bizonyos %-al szabad nagyobb kamatot szedni, mert az még sem járja, hogy a takarékpénztárak kevés kamatot fizetnek a betett összegért, ellenben a kölcsönök után sok kamatot szednek.

Volnának számos egyéb teendőink is, amelyek a földtehermentesítésre vonatkoznak, ilyenek pl.: hogy a létező hitelforrások kihasználása végett meg kellene a magyar társadalommal értetni, hogy ne üzzön fényűzést, amely milliókat von el onnan, ahol sokkal több haszonnal lehet a milliókat felhasználni. Magát az államot is más alapra kellene helyezni. A közigazgatást városit, községit, megyeit, hol nagy kiadásokat tesznek, amelyek nem eléggé gyümölcsözők.

Ennek eredménye a földbirtokos

A „BÁCSKA“ TÁRCÁJA.

Hullámszik az élet.

Hullámszik az élet folyvást,
Váltakoznak a habok.
Gyöngyeik közt izzapjukban
Álmodozva haladok.

Nem sietek köbe vésni
Ismeretlen nevemet,
Embereknek, kiket majd az
Örök hullám ide vet.

Hisz' bizonynyal jártam már itt
Századokkal ezelőtt —
S nem a hirt kerestem, ámde
Kereshettem szeretőt.

Mert most is csak arra vágyom,
Ami itt elérhető.
Úgy siettet, ha keresztül
Megyek rajt', a temető.

Beszél hozzám minden fejfa,
Súgja minden kis levél,
Hogy az, aki nem szerelmes,
Teljesen hiába él.

Szerettem már egy életben,
Mert szívem, miként ha már
Megtalálta volna párját:
Egyre kedvesére vár.

Tán bolyong a más világon?
Ó ott keres, én meg itt, —
Még sem látom a mosolygó
Csillagok közt szeméit.

Szabolcska Mihály.

Belem-torony. Belem-templom.

Irta: Vértesi Károly.

Megannyi érdekesség. — Másutt nem láttunk. — Sajátságos építkezés. — Változás mindenütt. — Átok fogja. — Hajós ház. — Itt bucsuzott Vasco da Gama. — Nagy Emánuel építkezése — Nagy mesterek dolgoztak. — Mintha eukorból volna. — Kőesipke. — Ide hozták porhüvelyüket. — A templom leghűsűsében. — Királyok nyughelye. — Pompás kupola. — Zárda palota. — Nyolcszáz árva — Csak itt lehet látni. — Kiválik.

Sok szép látnivaló van Lisszabonban, kétségkívül, föltalálunk benne mindent, ami egy világváros forgalmához megkívántatik, keretébe tartozik. Közlelbbi és távolabbi környékén is megannyi az érdekesség. Ne gondolja azért senki, hogy e néhány cikkel ki von merítve a tárgysorozat, mert a mi időnknek jó részét, délelőttön a sajtókongresszus, délutánon a kirándulások foglalták le s így sok szép dolog maradt nekünk látatlanban. Említem itt csupán még per summos apices a Belem- (Bethlehem) külvárosban a

Belem-tornyot és a szt. Jeromos Belem-templomát a kapcsolatos zárdával.

Belem-torony, melyet szt. Vince tornyának is neveznek, a XVI. század elejéről való, ódonágában is szép, legsajátságosabb építkezése Lisszabonnak, világnevezetességre tett szert, ilyet másutt nem látunk. Hatsarkos, hat kisebb tornyos, lépcsőzetes alantjáról emelkedik föl a magasságához nagyon széles méretű, négyszögletes torony. Vaskos építkezés arab izlésben, a Tejo védésére épült eredetileg a város és a tenger közt, körülbelül közepén. A lapos torony alsó szélesebb részének a fölsején, cifrázatos köerkély van, ezen belül, mintha úgy emelték volna rá a kisebbet a nagyobbra, egy keskenyebb, négyszögletes torony van. Ennek a négy sarkán ismét négy gömbölyű kisebb torony, melyeknek a kupolái indián építkezésre vallanak. Az alsó- vagy főtorony középső részén, kiugrással folyosó, ezen hét ives ablak, fölöttük a toronyfalban még kettő. A sajátságos építkezés legalsó részében börtönök, hova egykoron az államügyek ellen vétő embereket zárták.

A terjedelmes torony kőanyagából több emeletes nagy házat lehetne építeni.

szempontjából az, hogy megdrágítják a földet, amelyek a földbirtokok rendelkezésére állanak.

A földterhermentesítés keresztül vitele oly örökség és kötelesség, melynek keresztül vitelére mindenkinek kezét kell fogni, aki csak a hazai földet szereti. Régi vágyakozása ez már a földes gazdáknak s hogy-hogy nap-nap után nagy a panasz, mindenki jobb sorsban szeretné látni azokat, akik a földet birják.

Ha olcsóbbá teszik a kölcsönöket, ha a törvényhozás útján beszüntetik a kölcsönöket annyira megdrágító bélyegköltségeket, ez már komoly lépés volna, az olcsó hitel elnyeréséhez.

A magyar takarékpénztáraknak is szövetségre kell egymással lépniök, úgy mint az erdélyi oláh takarékpénztárak tették. Ezt különben hazafias kötelességünk is előírja, mert Erdélyben, hol a román takarékpénztárak a gazdasági fellendítésre vállalkoztak, ott a román gazdasági osztály sokkal erősebb, mint a magyar.

A takarékpénztárak jól tennék, ha kezükön lévő földjeiket parcelláznák, a gazdaosztályt előnyösen földhöz segítenék.

Ezekkel a reformokkal lehet és kell az eladósodott gazdák baján segíteni, a sok szónoklás és ígérlet mind hiába való, az olcsó kölcsön az a fő, akkor szűnik meg a baj. És ha ezzel fognak hozzá, akkor a reformot mindenki szívesen látja.

Fogyasztási szövetkezeteink.

A fogyasztási szövetkezetek idei kongresszusa érdekes mozzanatokban gazdag volt. Mindenesetre új és említésre méltó, hogy a tárgyalások során ke-

serűen panaszkodtak a kereskedők versenye miatt. Eddig csak a kereskedővilág nehezteléséről hallottunk, mely odairányult, hogy a fogyasztási szövetkezetek konkurrenciáját nem képes elviselni.

Hogyan? Hát az adó- és szinte terhermentes szövetkezetnek, mely más-különb is kedvence az államnak és a közönségnek, veszélyes a kereskedő vetélkedése, aki nem éppen tiszta nyeresége, hanem inkább üzleti forgalma arányában igen tetemes adót fizet, akinek tágas üzleti helyiségeket kell bérelnie, nagyszámu, megfelelően díjazott személyzetet kell tartania, reklámra, kirakatának dekorálására és sok, üzlete folytatásához szükséges hasonló költségekre sok pénz kell áldoznia.

Ha ezt halljuk, majdnem kísértésbe jövünk a szövetkezeti eszmétől minden jogosultságot megtagadni. S mégis mi se volna helytelenebb. A szövetkezeti eszme, mely hivatott a szegényebb sorsú néposztályok érdekeit istápolni, — jó, csak sajnós, akiknek értékesítésére biznak, nem értik kötelességüket. Nem kellemes nekünk a külföld példájára utalni, ám — legyünk őszinték — hallotta-e már valaki, hogy külföldi szövetkezet a kereskedők konkurrenciájáról panaszkodott volna? Persze ott nem is létezik ilyen konkurrencia, tudniillik nem olyan, mely a szövetkezeteket érintené. Sőt inkább a kereskedők azok, kik minduntalan felhívják az államhatalom segítségét, hogy mentené meg őket a szövetkezetek fojtó versenyétől. Ott a kereskedőknek latba kell vetniök minden ügyességüket, hogy némileg ellensúlyozhassák a mindenféle könnyítésekkel segélyezett fogyasztási szövetkezetek konkurrenciáját.

Sohse higyjük, hogy talán a szövetkezetek valamely csalfogásáról van szó; a panasz őszinte és megokolt, dacára, hogy a mi kereskedőink se szenvednek kevesebbet a szövetkezetek működése alatt, mint külföldi kartársaik. Kereskedőinknek látniök kell, mint tódul

a vevő közönség a szövetkezet elárúsító helyiségébe, míg ők, kik az üzleti forgalomra a nagy terhek és megélhetés kedvéért utalvák, alig vergődhetnek zöld ágra. Akarva, nem akarva mérsékelniök kell az árakat, be kell érniök a legkisebb nyereséggel, sőt gyakran erről is le kell mondaniök és veszteségre eladniök, csak hogy magukhoz vonzzák a vevőket. Azt kellene hinni, hogy a szövetkezetek ezt a kínos vergődést nyugodtan szemlélhetik, hiszen nekik távolról sincs annyi üzleti költségük, mint konkurrensaiknak. Ha olcsón adja a kereskedő áruját, észszerű következtetés szerint a szövetkezet könnyen lehet abban a helyzetben, hogy még olcsóbban adja, feltéve természetesen, hogy a kereskedő meggondolatlan módon nem kótyavetyéli el azokat, ami végül csak veszére történnek s eleinte éles konkurrenciáját előbb-utóbb teljesen kizárná.

De nincs rá semmi szüksége, hogy ily tulzásokba bocsátkozzék. A mi fogyasztási szövetkezeteink nem ronthatnak valami nagy erővel a kereskedőknek, ha utóbbiak mérsékelt haszonnal beérik egyes szórványos esetekben.

Mi ennek az oka? Nagyon egyszerű. A fogyasztási szövetkezetek üzletvezetőinek tulnyomó többsége halvány fogalommal sem bír az üzletről. Vele szemben könnyebb a dolga a helybeli kereskedőnek, mert az üzletvezetőt az árucikk vétele alkalmával a nagykereskedő és a gyáros — nem igen tudunk találósabb kifejezést — becsapják. Ha mégis néha-néha sikerül az üzletvezetőnek olcsóbban vásárolni, úgy nem tud bánni az áruval, s amit a vámon nyert, a révén elveszíti. Azonkívül nem ritka eset, hogy az üzletvezető a saját érdekeit tulságosan tartja szem előtt s így azok az előnyök, melyeket a szövetkezetnek élvezni kellene, teljesen veszendőbe mennek.

Igy tönkreteszik nálunk a legüdösebb eszmét, a legraktikusabb intézményt, mely a külföld lakosságának annyira hasznos, így történhetik, hogy

A Belem-toronynak nincs most már jelentősége, mint egy régebbi idő maradványa áll, tekint a kék színben tükröződő tengervízbe le, mely a folyását változtatva, beiszapolta. Változás mindenütt, életben és természetben, megállapodás sehol sem. A paradicsombeli átok mindenütt fogja az embert, dolgoznia kell folytonosan, a teremtés sziklát törni és halomra hordani, egyszer roppant nagyságu gulákba rakni, másszor Belem-tornyot építeni azokból, még másszor a kőanyagból városokat emelni, melyek időnként elpusztulnak, úgy is, hogy kő kövön nem marad s újra kell kezdeni a munkát soha meg nem szünő fáradtsággal. Néze a Belem-tornyot, jutnak ezek eszembe.

A Belem-tornyot elhagyva, valamivel odább, kamilla illatos vizpartján találjuk a szt. Jeromosról nevezett Belem-templomot és azt a zárdapalotát, melyek Lisszabon nevezetességeihez tartoznak. A víz közelsége emeli szépségüket. Helyükön egykor egy nagyobb-szerű, Tengerész Henrik által alapított hajós ház állott, melyben az utolsó éjet töltötte Vasco da Gama, híres-neves felfedező, mielőtt felfedezőntjára kelt (1497 június 8) és amely-

ben fogadta őt a király, sok vihart és vészt látott gályájából kiléptekor, Kelet Indiából szerencsés visszatérésekor. (1498.) I. Emanuelo király (Nagy I. Emanuel uralkodása alatt (1495—1521) volt Portugália leghatalmasabb, a művészetek is akkor virágoztak benne legjobban) az ut emlékére a hajós ház helyén, Mária tiszteletére templomot és a szerzeteseknek zárdát építtetett, magának pedig örök nyughelyet. Ennek a nagynevű királynak megvolt a saját építészeti ízlése, mely virágozott is Portugáliában és a gyarmatokban később is. A gótikának az átmenése, későbbi fejlődése volt ez, melyhez kapcsolódik még a görög-latin műveltség XIV—XVI. századbéli újraszületéséből származó diszitést, sőt egyes alkotó részeket Kelet India diszépítkezéséből, a bizanci és mór építkezés befolyását is megengedve. Aki egyszer látta ezt a különös, de kedves kinézésű építkezést, az mindenütt meg fogja azt ismerni.

Nagy mesterek dolgoztak a templom tervein, vezették az építkezést, diszitést. Művészi és mesteri minden rajta. Ugyanabból — az Alcantara-völgyből tépett, hordott — napfényben vakítóan kápráztató fehér mész-

kőből építették a templomot, faragták ki a diszítéseit, szobrait, mint amelyből való az Estrella-templom; ugyanazt a jó benyomást is teszi ránk. Távlathól nézve, mintha fehér cukorból volna kivágvá.

A santa Maria de Belem-templomnak egyik legnagyobb nevezetessége a főbejárás, mely magasan, ablakokat tulszárnyalva, a tetőig terjedve kettős ajtót foglal magában. Arányosan tagolt az egészében, a domborvésetek ékességeiben pedig ragyogó. Párját ritkítja ez a templom bejárás. Kőcsipke, alakokkal szöve. A hatalmas iv alatt, iv fölött, amerre a szem tekint, mindenütt szebbnél szebb szoborművek, Máriának, az angyaloknak, a szenteknek elhelyezett alakjai között, középen Vasco da Gama nagyméretű szobra. A templom leghűsében nyugszik maga is, Camoës költő is, aki őt megénekelte. Csak újabb időben (1880) hozták ide a két nagy ember földi maradványait. Nehány királyi diszkoporsót is láttam egymás mellett, szürke márványból faragott elefántok kettésével tartják azokat. Királyok és királynék nyughelye a diszesen faragott kövek alatt.

A templom főbejárása mellett kétoldalt,

ép az panaszkodik, akinek panaszra okot kellene szolgáltatni.

Nem kívánja ugyan, hogy hazai fogyasztási szöveteink annyira fellendüljenek, mikép sok derék adófizető polgáraink szájából kivegye a falat kenyeret, sőt szeretnék látni, hogy működési terük megfelelőleg szabályoztassék, de azért mégis követeljük, hogy a fogyasztási szöveteink konkurrenciája ily hanyag és sokszor hűtlen kezelés által lehetetlenné ne tétessék. Ez esetben egy alapjában véve kitűnő intézmény elkorcsosítását kell látnunk s ezért kell követelnünk, hogy az általános jólétet előmozdítani hivatott eszmét szakavatott, becsületes kezeléssel eredményre juttassák.

H i r e k .

Lapunk legközelebbi száma a vármegyei évnegyedes közgyűlésre való tekintettel folyó hó 29-én szerdán fog megjelenni.

Személyi hir. Buschek Vilmos cs. és kir. ezredes, a cs. és kir. 23. gyalogezred parancsnoka szerdán reggel a zászlóalj megvizsgálására városunkba érkezett.

Új dandárparancsnok. A szeptemberi honvédegyalognádár vezetésében, melyhez a szabadkai 6. honvédegyalognádár is tartozik, változás állott be, amennyiben Lencz Győző ezredes, aki a dandárparancsnokság ideiglenes vezetésével volt megbízva, a II. honvédkerület tábornoki helyére osztottak be. A dandárparancsnokság vezetésével pedig Nikicz János ezredes, a honvédelmi minisztérium 20. osztályának vezetője lett megbízva.

Városunk küldöttsége a patriárkánál. Vasárnap reggel Hauke Imre vezetése mellett jelent meg városunk 24 tagú küldöttsége Brankovits György gör. kel. szerb patriárkánál, hogy átnyújtsa Zombor város díszpolgári oklevelét. A küldöttség vezetője, Hauke Imre polgármester szép beszédet intézett a patriárkához, amelyre Brankovits mélyen meghatva mondott köszönetet. A legnagyobb örömeinek adott válaszában kifejezést, hogy Zomborban ily szép testvéries egyetértésben élnek a magyarok és szerbek. Ezek után a küldöttség tagjait Hauke Imre bemutatván, a patriárka által dejeunerre hívtattak meg.

két magas íves ablak egészíti ki az összhangzást, eltérőleg a többi, egymás fölött vágott ablakoktól.

A közel száz méter hosszú, három hajós, kereszthajós templomnak a világitása kitűnő. A fény sávokban ömlik be. Fény járja át. Minden megelevenül a nappali fényességben. A templom ékességeiről könyvet lehetne írni. Egy kápolnában az egyház nagy szentjének, a jeles egyházatya és kitűnő tanítómesternek, szt. Jeromosnak az életnagyságu, élethű alakja. Mikor II. Fülöp látta, várta, hogy megszólaljon.

A templomból kijöve és nézőpontra állva, nem győzöm nézéssel a szépdomborodású márványkupolát. Ha nem is sikerült a római szt. Péter templom kupolájának az utánzása, mégis nagyon szép. Karsu sarkoszlopok, merész ívek tartják azt; díszítés a templom külsején, lapos tetején akármennyi.

Amilyen szép a templom, épp oly díszes, fényes, márványvésetekkel tele a templom izlésében épült zárda, mely egykor a szt. Jeromos neveről nevezett csuklyás barátoké volt. Most, hogy határolt körükből ki-

Kinevezés. A belügyminiszter a mélykúti anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezetővé Alföldy Géza községi jegyzőt nevezte ki.

A honvédség köréből. A honvédelmi miniszter dr. Szabó János szabadkai 6. honvédegyalognádár tartalékos hadnagynak tisztí rangfokozatáról való leköszönését elfogadta.

Eljegyzés. Fiala Oszkár, a brassói m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvétség főnöke november hó 21-én eljegyezte neh. Zsuffa Vince főgimnáziumi tanár ritka kedvességű leányát, Ilonkát. — Tartós boldogságot kívánunk.

Gyógyszertár átvétel. A Schwarzfélé gyógyszerárát Németh Ignác temesvári gyógyszerész vette át, ki hosszabb ideig Belgrádban, Kassán és legutóbb Temesvárott tartózkodott. Az új tulajdonos a párisi kiállításon több oklevéllel és aranyéremmel lett kitüntetve.

Fényes esküvő. Folyó hó 14-én vezette oltárhoz dr. Szilágyi Kornél ujvidéki közjegyző fia, Szilágyi János Vissy Irénke kisasszonyt, Vissy József volt hódásági főszolgabíró leányát. A násznagyi tisztet Gromon Dezső v. b. t. t., ny. honvédelmi államtitkár és Vissy Károly óbeesei kir. közjegyző látták el.

Országos vásár. Folyó hó 19-én és 20-án tartott meg országos vásárunk, amely feletle élénk és látogatott volt. Az első nap az idő nagyon kedvező volt. Különösen nagy élénkség uralkodott az állatvásáron. Szép árakat fizettek az ökrök, tehének és disznókért. Mi sem természetesebb, hogy az áldomások száma is az eladás és vétellel arányban állt. A lacikonyhákban ugyancsak szót a duda, tambura. A vásár második napján azonban a hagyományos eső ugyancsak szépen nekiindult, sikerült is csakhamar szétmosnia az eladni és vásárolni szándékozó közönséget.

Hivatalvizsgálat. Ujfutak és Ofutak község hivatalos ügykezeléseit Mezey Imre ujvidéki járási főszolgabíró megvizsgálta. A szép rendért teljes elismerését nyilvánította.

Karácsonyi bazár. A József főherceg szanatórium szabadkai hölgybizottsága Szabadkán a tüdőbetegek számára építendő szanatórium érdekében házi és népipari kiállítást rendez. A kiállítás december hó 13-tól 17-ig tartatik meg az állami tanítónőképző-intézet tornacsarnokában. A háziasszonyi tisztre és az elárúsításra a szabadkai legelőkelőbb közönség asszonyai és leányai vállalkoztak. A bazárban minden tárgynak szabott olcsó ára lesz.

Mulatság. A zombori iparos dalárda folyó évi december hó 2-án az iparoskör helyiségében rendezti III. alapszabályszerű

dalestélyét. Műsor: 1. Ezer csillag. Férfikar. 2. Magándal. Éneklő Répits Ferenc. 3. A szerelem . . . Férfikar. 4. Felolvasás. Tartja Szántó Károly. 5. Esti dal. Férfikar. — Hangverseny után tánc Személyjegy 1 kor. Csaldjegy 2 kor. 40 fillér. A pártoló tagok tagsági jegyük harmadik szelvényével válthatnak jegyet.

Esküvő. Breuer Zsigmond vasárnap délelőtt esküdtött örök hűséget Lositz Olga kisasszonynak, Lositz Alajos nagykereskedő leányának Bezdánban.

Napközi Otthon teája. A Napközi Otthon jótékony egyesület a folyó hó 26-án vasárnap délután 5 órára hirdetett teája közbejött akadályok miatt 1906. évi január hó 14-ére elhalasztatott.

Tisztviselőtelep Zomborban. A Zomborban létesítendő tisztviselőtelep ügyében folyó évi november hó 26-án (vasárnap) délelőtt 11 órakor a felső kereskedelmi iskolában értekezletet tartunk. Kérem az ügy iránt érdeklődő köz- és magán tisztviselőket (valamint magánosokat) ez uttal is, hogy azon megjelenni sziveskedjenek. Zombor, 1905. november 23. Cselyuszkai Márton, pü. számtiszt.

Sóhiány Bácskában. Mint több oldalról értesülünk, vármegyénk községekben és városunkban is nagy a sóhiány. Leginkább zavarban vannak azok a gazdák, akik marháikat már telelésre bekötötték.

Mulatság. A magyar szt. korona országai örökséget egyesületének magyarokanizsai fiókja 1905. évi november hó 25-én, Katalin napján a nagyvendéglőben táncal egybekötött színi előadást rendez. Színpadon: I. Az ajánlott levél. Vigjáték 1 felvonásban. II. Valami hibája van. Vigjáték 1 felvonásban. Kezdeté este 8 órakor. Előadás után tánc.

Szerencsétlenül járt tűzoltó. A János-féle tűz alkalmával derék tűzoltóink lelkiismeretes buzgalma majdnem emberáldozatba került. Ugyanis Meer Mór szobafestő, önkéntes tűzoltó, az oltás következtében már nedves létra fokán, amelyen állt, megesuszott és oly szerencsétlenül bukott le a magasból, hogy balláb bokáját kifecamította. Sérülése nem súlyosabb természetű, pár napi pihenés után kiheveri.

Eljegyzés. Kisléghi Nagy István palánkai ügyvéd és földbirtokos fia dr. Nagy Ákos f. hó 25-én vezeti oltárhoz lemhenyi Sigmund Göntér ósói jegyző leányát Sáríkat.

A dunapataj—bajai vasut építésére vonatkozólag az engedélyes Teleky József gróf az összes műszaki előmunkálatokat elkészítette és a finanszírozás kérdését is megoldotta, úgy hogy a munkálatok megkezdésére a jövő év elején sor kerül. A szóban forgó 70-9 klm. hosszú vasut engedélyezési tárgyalását még a tél folyamán megtartják, hogy a részletes tervek mielőbb elkészülhessenek.

Pótvásár. A kereskedelemügyi miniszter megengedte, hogy Pincéd községben a folyó évi november hó 22-ére hirdetett, de elmaradt országos vásár folyó hó 27-én tartassék meg.

Megharapta a veszett ló. Hardi Ádám ujvidéki lakos lován az állatorvos veszettséget állapított meg. A ló gazdája feleségét kezén megharapta, majd magát is annyira össze-vissza harapdálta, hogy belepusztult. A hatóság a megharapott asszonyt a budapesti Pasteur-intézetbe szállította fel.

Apagyilkos fiu. Ferenczi András 16 éves zsabályi lakos a múlt héten saját édes apját Ferenczi Antal 51 éves földmivest megölte. A vadállatot a csendőrség letartóztatta.

Megdézsmált pénzeslevél. Horowitz D. L. palánkai kenderkereskedő a napokban 5000 koronával terhelt pénzeslevelet adott fel az ottani postán a Leszkovácon (Szerbia) üzletileg működő fia részére. Nagy meglepetés érte, amidőn fiától 2—3 nap múlva azon értesítést kapta távirati uton, hogy a pénzeslevél boritékja megérkezett, de pénz helyett papírszeletekkel volt megtöltve. A nyomozást megindították, de eddig semmi eredményre nem vezetett.

léptek, a zárda, eszerjéssel befásított, tornáccal körülfutó udvarával, nyolcszáz árva gyermeknek nemesak menedékhelye, de ügyesen megszabott munkakörrel, iskolája is az életre, mindenféle szakoktatást végeznek benne, tanulók, a művészi nevelés által a művészet egyik-másik kedves, vonzó ágára is képezik nyerneket. A nevelés, leghatékonyabb eszköze a fejlődésnek.

Ilyen tornác íves zárdát csak ezen a földön, Portugáliában és Spanyolországban lehet látni. Négyzetes, pompás zárdaudvar, mór oszlopcarnok, arab izléssel díszített folyosó. Ezek az ívek és oszlopok, legszebb részei a zárdának. A boltozatok alatt sétálni, lélekemelő.

A vallásos érzésnek milyen magasztossága, az áldozati készségnek milyen nagysága, a művészetnek milyen magas foka kellett ahhoz, hogy teljes összhangba jöjjen az egész mestermű, azt legjobban mutatja a Belem-templom, mely Lisszabon háromszáz és egynehány temploma közül kiválik.

Szociálista községi előjáróság. Omoravica községben a községi képviselőtestület előjáróságának választása alkalmával majdnem az egész vonalon a szociáldemokraták győztek. Most a képviselőtestület nagyobb része, valamint a bíró s az esküdtek is szociáldemokraták.

Tolvaj vasuti fékezők. Február óta már több ízben konstatáltatott, hogy a Budapest—Szabadka közötti vonalon a beolmozott teherkocsikat felnyitották és a rakományt képező ládákat feltörték és különféle tárgyakat elloptak. A tettesek eddig oly ügyesen végeztek bűnös munkájukat, hogy mindig csak akkor jöttek rá a lopásra, mikor a címzett az árukat kézhez kapta. A kocsiokon ugyanis nyomát sem lehetett látni az ólom felszakításának, mert a tettes megfelelő számszám segítségével a szineget kihuzta az ólomtól és miután dolgát elvégezte, újra teljesen rendbe hozta a kocsi hivatalos pecsétjét. Folyó hó 20-án a Budapestről Szabadkára érkező tehervonat egyik fékezője észrevette, hogy Nikl Nándor vonatkísérő lakatos fékjén egy tömött zsák van. A gyanús podgyásról azonnal jelentést tett a szabadkai állomás főnökének, aki a vonat megérkezése után, mikor Nikl a zsákot magával akarta vinni, azt lefoglalták és a csomagban négy végvászart és két nagy végbársonyt talált. A tetten ért vasuti alkalmazott mindjárt beismerő vallomást tett és büntetését is megnevezte. Cirok Mátyás fékező személyében. Nikl vallomása szerint a lopást Cirok rábeszélésére s vele együtt követte el. A rendőrség Cirok lakásán házkutatást tartott, ahol több vászon és szövetmaradékokat találtak, mely körülményből kétségtelenül megállapítható, hogy Cirok már régebben rendszeresen fosztogatta a teherkocsik áruszállítmányát. Cirok a lakásán talált kézműárúk holszerzését nem tudta igazolni. A rendőrség mindkettőjüket letartóztatta.

Öngyilkos katona. Öhler Arthur bajai származású fiatalember, ki a szabadkai m. kir. 6. honvédelmi alvezeténél már egy éve tényleges szolgálatban áll, tegnapielőtt, míg társai munkán voltak, szolgálati fegyverével fölbeltette magát és azonnal meghalt. A szegény fiatalember végzetes elhatározásának a tulajdonképeni oka az volt, hogy néhány koronányi tartozását nem tudta kiegyenlíteni és előlotti elkéserevésében vetett véget fiatal életének és nyult a gyilkos fegyverhez. Környezete sötét elhatározásáról mit sem sejtett. Derék, pontos és lelkiismeretes embernek ismerték. Hozzátartozóitól hátrahagyott levelében érzékeny búcsút vett és katonai előjárótól bocsánatot kért végzetes tettéért. „Beesütem, jövőm elveszett. Nincs ki szeressen.” E néhány szóval jellemzi tettét. Temetése tegnap délután volt.

Esküvőről börtönbe. Ujvidéken Hornyák János november hó 14-én esküdtött örök hűséget a r. kath. templomban arájának. Az egyházi szertartás után már mint házaspár elhagyta a templomot, de a fiatal férj az ígérkező mézes napnak csak rövid pár pillanatát élvezhette. Egy esendőörjárat Hornyákot, amikor az oltárt elhagyva a templomból kilépett, mint katonaszökevényt letartóztatta és a katonai hatóságnak adta át.

Leütötték. Geier Antal vándorleányt a dávodi határban egy csavargó vashattal leütötte és a nála volt kenyeret ellopta. Geiert reménytelen állapotban a bajai kórházba szállították, az ismeretlen tettest a csendőrség nyomozza.

Letartóztatott gyilkos. Két héttel ezelőtt Ada községben Kulesár Lajos 26 éves sütősegéd Boglyas Margit 18 éves cselédet, amíg az édes álmokat szötte, bal-tával négyyszer fejbevágtá a szerencsétlen leányt, úgy hogy Boglyas Margit még ott a helyszínén minden jajszó nélkül kilehelte lelkét. Az elvetemült gyilkos a tett után megszökött és mindezeidig nem sikerült kézre keríteni, míg végre folyó hó 20-án Budapesten letartóztatták és adták az igazságszolgáltatásnak.

A csábító aranyak. Szilbács községben négy cigány 2170 koronát csalt ki egy deszki paraszt embertől a következő fur-

fangos módon: A cigányok megszólították a vidéki jövevényt, akiről tudták, hogy jó esomó pénz van nála, hogy találtak egy nagy zaeszkó aranyat, de nem merik értékesíteni, mert attól tartanak, hogy a dolog a rendőrség tudomására jut. Meg is mutatták a zaeszkót és kiszedtek belőle vagy 5—6 fényes arany-pénzt, persze több sem volt a tömött zaeszkóban, mert a többi homok volt. A tapasztalatlan atyafi felült a furfangos cigányoknak és 600 korona engedménnyel a valódi érték-ből, amelyre a cigányok becsülték a zaeszkó tartalmát, átvette a kincsleletet. Mire meggyőződött arról, hogy rutul lépre vitték, már a csalók eltűntek a ropogós bankókkal egyetemben. A tettesek közül kettőt, Nikolies János tiszaöldvári és Jankó Sándor szabadkai cigányok személyében a polgári rendőrök a szabadkai vasuti állomásnál elfogták és be-kísérték. A többiek, Vladisláv Peter, Tamás és Mojsziló szilbácsi embereket még keresik.

A községi bírósági végrehajtások. Gyakorlatba vették, hogy a 40 koronán aluli követelések behajtását, melyek különben a községi (bagatell) bíróság illetékessége alá tartoznának, fizetési meghagyás kibocsátása alakjában a járásbíróság alá viszik. Mikor aztán az ügy végrehajtásra kerül, a járásbíróság nem fogatosítja a végrehajtást, hanem a községi bírósághoz küldi fogatosítást végett. A községi bíróságok pedig eddig rendszerint megtagadták a végrehajtás fogatosítását azzal, hogy azok csak a saját határozataikat hajtják végre. Ebből gyakori konfliktus keletkezett, melynek azzal vetett véget a belügyminiszter és az igazságügyi miniszter, hogy rendeletileg kötelezik a községi bíróságokat azon 40 koronán aluli követelések iránti végrehajtások fogatosítására is, melyre névvel a járásbíróság boesátott ki fizetési meghagyást.

Az adóhivatalokhoz érkező pénz- és értéküldemények. A királyi adóhivatalokhoz postán érkezett pénz- és értéküldeményekről, az adóhivatalok szolgálataira vonatkozólag kiadott utasítás értelmében vezetendő jegyzékbe iktatott adatok helyességének szükség esetén való megállapítása céljából, a kereskedelemügyi miniszter a belügyminiszterium kezdeményezésére elrendelte, hogy a királyi adóhivatalok székhelyén levő posta- és távirtdahivatalok a pénzügyigazgatóságok, vagy az ezek által kiküldött pénzügyi közegek (rovancsoló biztosok) írásbeli megkeresésére az adóhivataloknak posta útján kézbesített pénz- és értéküldeményekre vonatkozó adatokat kimutatásba foglalva boesássák rendelkezésre. A pénzügyminiszter most körrendeletet intézett a pénzügyigazgatóságokhoz, közölve a pénzügyigazgatóságokkal a kereskedelemügyi miniszter által ez ügyben valamennyi posta- és távirtdahivatalhoz kiadott rendeletnek ide vonatkozó részét tudomásulvétel és alkalmazkodás végett s egyben figyelmezteti azokat, hogy ez adatszolgáltatás nem rendszeresen, minden egyes vizsgálat alkalmával, hanem csak kivételes és főleg oly esetekben lesz igénybe veendő, midőn a fentebb említett jegyzékben rendellenességek észlelhetnek és hűtlen pénzkezelés gyanuja forog fenn.

Értesítés. A gőzgépezők és kazánfűtők legközelebbi képesítő vizsgái Szegeden december hó 10. napján d. e. 9 órakor a Szeged alsóvárosi új vízmű-telepen fognak megtartatni. A vizsgálati kérvények kellően felszerelve a m. kir. ker. iparfelügyelőséghez (Szilágyi-utca 1.) beküldendők.

Merénylet egy ügyvéd ellen. Ujvidéken a múlt héten Gruits István iregi boeskoros merényletet akart elkövetni dr. Gál Ödön ügyvéd ellen. Gruits István Birly kenyérucai üzletébe ment, hogy beperelt tartozására haladékat kérjen. Eppen tárgyalt ez ügyben, amikor Birly ügyvédje Gál Ödön dr. az üzletbe lépett. Gruits meglátva az ügyvédet, aki Birly megbízásából beperelte, kést rántott elő és Gál Ödönre vetette magát, de Gál dr. lélekjelenlétét el nem veszítve, a merénylőt többször hatalmasan areulütötte, mire az el-esett, de újra föltápáskodott és újból Gál dr-nak ment, mire időközben Birly József sietett Gál Ödön dr. segítségére és ketten

leszerelték a merénylő adóst. A merénylő, mielőtt rendőrnek lehetett volna átadni, megszökött.

Kukoricaszártépőgép bemutatása. Az adai m. kir. földmivésiskolánál folyó évi november hó 26-án vasárnap a délelőtti órákban bemutatásra kerül az Asványi-féle kukoricaszártépőkészülék, mely alkalomra az érdeklődő gazdaközönséget meghívja az adai m. kir. földmivésiskola igazgatósága.

A börtönben megfehéredő négerék. A Macon amerikai város környékén lakó négerék szinte versenyt rendeznek, hogy bekerüljenek a megyei börtönbe, mert az a hír terjedt el, hogy a hűvös fehér falak fehéritenek. Két négert hat hónapi börtönre ítélték a tavaszon, s most mikor onnan kikerültek, színük a nyirkos levegőtől megfakult és szinte fehérek lettek annyira, hogy amikor a börtönőr a kiszabaduló foglyokat a börtönfelügyelő elé vezette, ez a jegyzőkönyv rubrikájának kitöltése végett megkérdezte a foglyoktól, hogy származásukra névvel néger-e, vagy fehérek, mert areszínükről nem tudta megítélni. Amikor a két négert meglátták kijönni, minden fekete meghökken, majd örvendezni kezdett, hogy ime már le-vethetik utált fekete bőrüket. Macon körül azóta megsaporodtak a kisebb büntények s a négerék rakásra jelentkeznek a becsukásra. Az eddigiekből az látszik, hogy a sötét fekete faj színe igen változik a börtön nyirkos falai között, de még a fogház orvosa is azt mondja, hogy a félvérék — a mulattok hat hónap alatt annyira levedlik sötétes bőrüket a vastag falu nyirkos börtön levegőjében, hogy tulajdon anyjuk is alig ismer reá szülöttjére, ha az a börtönből kiszabadul.

A cselédek illetősége. A belügyminiszter még régebben rendeletet adott ki, hogy azok a cselédek, akik négy évnél tovább szolgálnak egy városban, ott kapjanak illetőséget. Pozsony város törvényhatósága sérelmesnek találta a határozatot, amely szerinte a városokra oktrojálja az idegen illetőségű és nagyszámu cselédeket. Ez rendkívül terhes és költséges, mert az illetőséggel együtt mindennemű anyagi felelősség terhe hárulna a városokra. Pozsony város az összes törvényhatóságokat fölkérte, hogy a sérelmes belügyminiszteri határozat ellen fölbezzenek.

Névmagyarosítás. Kiskoru Singer Béla ujbérszi lakos családi nevét Biróra, Singer Balint ujbérszi lakos családi nevét Biróra, kiskoru Finkmann Ervin bácsopoljai lakos családi nevét Fonóra változtatta belügyminiszteri engedéllyel.

Cigarettapapir dohányhulladékából. Egy olasz gyáros oly cigarettapapir-készítési eljárásra kért szabadalmat, mely szerint a közönséges szivarkapapirt oly papirral helyettesíthetjük, melynek pépjét a dohányleveleknek ipari szempontból teljesen értéktelen hulladékot képező ereiből puhítás vagy áztatás után állítjuk elő. A pép készítése a farostpép készítése hasonló módon történik s az így kapott pépet tetszőleges berendezésű kézi vagy folytonos üzemű gépben ivnagyságra terítjük szét. Az ilyen papirba göngyölt szivarkák azon előnnyel bírnak, hogy a közönséges papirnak az egészségre gyakorolt káros hatásától, valamint az égő papir kellemetlen szagától mentesek.

Ki akar egyéves önkéntes lenni?! Olvasóink között bizonyára akad olyan fiatal ember, ki annak idején tanulmányait félbehagyta s most a hároméves terhes katonai szolgálatnak néz elébe. Debrecenben már évtizedek óta kiváló sikerrel működik az egész országban kitűnő hírnévnek örvendő Lichtblau-féle állami felügyelet alatt álló katonai előkészítési tanfolyam, melyen előkészítésre és foglalkozásra való tekintet nélkül rövid uton elnyerhető az egyéves önkéntesi jog. Értesítőt bárkinek ingyen és bérmentve küld Lichtblau Albert intézeti igazgató Debrecen. Születési év okvetlen közlendő.

Színház.**M Ű S O R:**

Péntek: János vitéz, dalmű.
Szombat: Troubadur, opera.
Vasárnap d. u.: Mulatek Istenek, operette.
(Ifjúsági előadás.)
Vasárnap este: Vöröshaju, népszínmű. (Bérlet-szünet.)
Hétfő: Válás után, vígjáték.

ELŐKÉSZÜLTEN:

Bolygó görög, operette.
Udvári kaland, operette.
Kisherec, operette.
Jerikó falai, színmű.

*

Sardou és Nojac hétfőn előadott **Váljunk el** című vígjátékát most már sokat vesztett, ha nem is a belső értékéből, de mindenesetre az aktualitásából, mikor a Code Napoleon hírhedt, a házasság felbonthatatlanságát kimondó szakaszának a válás érdekében való revíziójáról volt szó. Ez a kérdés, a törvénynek megfelelő módosítása után lekerülvén a napirendről, igen természetes, hogy az ezt tárgyaló számos vígjáték és dráma is sokat vesztett az érdekességéből.

Hogy azonban ez a téma mennyire foglalkoztatta akkoriban (a 70-es évek vége felé) a francia közvéleményt, annak találó példája ifj. Dumas Sándor idevágó darabjai mellett különösen a Divorcions Cyprienne-je, aki a legéberebb figyelemmel kíséri az újságoknak minden erre vonatkozó híret s betéve tudja a tárgyalás alatt lévő javaslatnak valamennyi paragrafusát. A legnagyobb türelmetlenséggel várja a törvényjavaslat megszavaztatását, hogy aztán tud higgadtan itélt férjét megcsalván egy készenlében tartott udvarlóval, akiből, mellesleg mondván, a „butaságnak az a különös illata árad szét, melyet az asszonyok rendszerint oly mohón szívnak magukba”, — ürügyet és okot szolgáltatson a válásra. De a hön öhajtott házasságfelbontásból nem lesz semmi, mert a férj látszólagos beleegyezést színlelő ravasz taktikájával, határozott erkölcsi fölényével, szellemi felsőbbiséggel és nyugodt, impozáns férfiaságával fokról-fokra visszahódítja a könnyelmű asszonykát s néhány mesterileg vezetett jelenetben pellengére állítja, nevetségessé teszi a léha ficsurat, az üres és haszontalan világot.

A csendes házboldogságot és idegeségében szenzációs ingerek után sóvárgó empancipált Cyprienne szerepében Kürti Margit rendkívül szép alakítást nyújtott. Otthon felejtette hősni ökoturnusát s oly közvetlenséggel, annyi könnyedséggel s természetes bájjal játszott, hogy a közönséget valósággal felvillanyozta. Méltó partnere volt Polgár Károly mint férj (Des Prunelles), aki egy íci-píci színészes mellékszereplőtől s némi tulhajtástól eltekintve, főleg a II-ik felvonásban produkált remek játékával általános tetszést aratott. Elismerést érdemel még Horti Sándornak dícséretes buzgóságról tanuskodó erdőmestere és Barna Jolán helyes komornája is.

Ami az összjátékot illeti, hát bátran merem állítani, hogy — talán a Balla társulatától bemutatott Doktor ur és az Éjjeli menedékhely kivételével — már évek óta nem élveztünk a zombori színházban olyan sima, gyorsan leperdülő és minden részletében összevágó szép előadást s azért szívesen megbocsáthatjuk azokat az értelemzavaró nyelvbőlásokat, melyeket a közreműködők jóformán minden felvonásban en masse elkövettek.

Kedden immár 4-szer volt alkalmunk a **János vitéz** szívhez szóló melódiáiban gyönyörködni. Az előadást most is telt ház nézte végig s általános meggyőződésként hallottuk azt a nézetet, hogy a címszerep körül kifejlődött nemes versenyben a pálmát a temperamentusabb Váradi Margit vitte el, ami azonban semmit sem von le Lévai sokszor elismert művészetéből.

Szerdán ismét a komoly muzsa jutott szóhoz Brioux **Patyolat kisasszony** című nagyhatású színművével. Az eszmékben gazdag, realiztikusan megírt drámának tárgya a modern életből van merítve s egy olyan esetet tár elénk, amilyenek a magunk környezetében is nem egyszer voltunk már szemlélői. Egy fiatal leányt az intézetben nyert magasabb kiképzetés és az előkelőbb körökhöz tartozó társnőitől beléje ojtott nézetek lassanként elidegenítenek a szülői háztól, elannyira, hogy amikor tanulmányai befejeztével haza tér, sehogysem tudja magát beleélni a megváltozott helyzetbe s a ránézve elviselhetetlenül szűk viszonyokba. Az intézetben egy képzelte világot teremtett magának, s most a rideg valóság annyira gyötéri a józan gondolkozásból kikökönt fiatal lelkét, hogy egyre növekvő ellenszennvel, sőt undorral fordul el övétől, akik nem tudják őt, s akiket ő nem tud megérteni. Viaskodó lelke nem bírja ki tovább az ellentétek folytonos összeütközése folytán ránehezülő megpróbáltatást, s egy szép napon hátat fordít szülőinek, hogy tulbeesült önjereje utalva a nagyvilágban próbáljon szerencsét. Nem sokáig, alig 1 s fél esztendeig tart a nehéz küzdelem s akkor megtörve, megalázva, dőre reményeiből kiábrándulva, de tisztán, érintetlenül visszatér a szülői házba, ahol nemesak bocsánatot, hanem egy szerető, derék férj oldalán boldogságot is talál.

Ez volna rövidre összevont tartalma e megkapó élethűséggel megalkotott színműnek, mely a II. felvonásban már a tragédia mesgyéjét érinti, hogy aztán kissé merész, de megnyugtató fordulattal és az ilyenkor szokásos kisegítő eszközök némileg mesterkéltséggel és sablonos felhasználásával békés kiegyenlítést nyerjen.

Az előadásról csak jót mondhatok, ami elsősorban Barna Jolán (Eliz) egyöntetű, remek alakításának, továbbá Sik Rezső (Roussset) és Molnár Vilma (Rousssetné) kifogástalan játékának az érdeme. Rövidke szerepükben derekasan állták meg helyüket, a fokozat sorrendje szerint Hatvani, Horti, Gózon és Haraszti Vilma is.

n. — i.

Művészet — Irodalom.

„Gyermekápolás egészséges és beteg napokban“ címen igen jeles könyv jelent meg immár 4-ik kiadásban; Kneipp Sebestyén plébános könyve után magyarul Huszár Károly székesfehérvári kanonoktól. A könyv 227 lapon feleleli az összes előforduló bajokat s azok okszerű természetes gyógykezelését. Jó tanácsot ad a szülőknek gyermekeik egészséges nevelésére, miért is nélkülözhetetlen tanácsadó minden családban. Ára kötve 1 korona 20 fillér, mely összeg beküldése ellenében bérmentve küldi meg a kiadó Klökner Péter kir. udvari könyvkereskedő Székesfehérvár.

Vadász-Naptár az 1906. évre.

Vadász-szakirodalmunknak egy rendkívül érdekes és hasznos kézikönyve jelent meg. Ezen naptár úgy a szak, mint a passzionátus va-

dászoknak nélkülözhetetlen útmutatóul szolgál. A mű összeállítása, szakszerű beosztása hazai vadászaink egyik legismertebbjét, Remetei Kövály János vadászati író dícséri, kit a magyar vadászok, valamint a magyar erdészek a szakajtóból is nemesak mint kiváló szakíró, hanem mint gyakorlati vadászt is ismernek. A mű szerkesztéséhez Csikszent-simoni és ernyesi Lakatos Károly, Herényi Gotthard Sándor és Dán Leó járultak hozzá rendkívül nagy tudást eláruló szakszerű közleményeikkel. Az év hónapokénti részeiben nemesak a vadak különféle vadászati módjait, tartózkodási helyeit és különleges szokásait, illetve természetrajzát ismerteti, hanem a vadak gondozására és tenyésztésére nézve is kimerítő utasítást ad. A fegyvertechnika vívmányánál, valamint azzal kapcsolatosan a történelem készítői módjával is behatóan foglalkozik, ismertetve annak előnyeit és hátrányait. A vad gereznáinak értékesítésére nézve pedig oly fontos ismertetésekkel látja el a vadászokat, hogy ezek figyelembe vételénél, az értékesítésnél igen tetemes haszonkülönbözetre is szert tehetnek. Egy szóval gyakorlati használhatóság tekintetében minden vadásznak nélkülözhetetlen kézikönyve leendő. Megjelent Budapesten, ifj. Nagel Ottó kiadásában, VIII., Muzeum-körút 2. Ára díszes vászonkötésben, számos szöveg közé nyomott képpel 3 korona.

A „Vasárnapi Ujság“ november 19-iki száma, mely 24 képpel jelent meg, részletesen bemutatja cikket s 11 képpel a most elkészült lipótvárosi Szent István-bazilikát, régi terveit, külső képét, külsejének s belsejének főbb részleteit. Szépirodalmi olvasmány: Endrődi Sándor és Zempléni Árpád versei, P. Ábrahám Ernő népies elbeszélése s a „Regénytár“ mellékleten Szemere György eredeti és Hamlin Garland angolból fordított regénye (képekkel). Cikk s két arckép mutatja be a hadsereg két ujonnan kinevezett csapatfőfelügyelőjét, Galgóczy Antal tábornagyot és Úrküll-Ghylenband Sándor lovassági tábornokot; további közlemények: tárcacikk a hétről, emlékezés Vörösmarty halálának 50-ik évfordulójáról dr. Miklós Elemértől, Margóczy József losonci evang. lelkész arcképe s életrajza, divateikk (két képpel), színházi levél, irodalmi cikk elfeledett magyar regényekről s a rendes heti rovatok is: Irodalom és művészet, Közintézetek, egyletek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg stb. A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre 4 kor., a „Politikai Ujdonságok“-kal és „Világkrónika“-val együtt 6 kor. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. sz.). Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap“ a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre 2 korona 40 fillér.

Közszdaság.**A krizantémum.**

A virágkedvelő nagyközönségnek vélek szolgálatot tenni, ha most az alábbiakban, ezidőszerint a legdivatosabb virágról, a krizantémumról (Chrysanthemum indicum) fogok egyet-mást elmondani már csak abból a szempontból is, hogy mire és mennyire képes a mai hivatásos kertész valamely növényféléseget terjeszteni és tökéletesíteni.

Kétségtelen, hogy a krizantémum, magyarul: Katalin virág, manapság a legdivatosabb őszi virág; növekedési formája, színvegyülete, csodálatos virágalakzata maga mellé hódítja — ha ugyan van — még a legszívósabb virággüllőt is!

De nem is csoda, hiszen ma már annyi változata, válfajtája van ennek a növényfajnak, hogy százat meg százat lehet a legszebbeket kiválasztani a fajok ezrei közül.

Még a 80-as évek elején mindössze csak 7—800 válfaját ismertek a kertészek, a melyek többnyire apró alaku, s fehér, piros és sárga színben váltakoztak.

A 90-es évek elején 2000 s ma már közel 8000 válfajta van forgalomban.

Igen, közel 8000 krizantémum válfajta ismeretes a hivatásos kertészek előtt, s ez a szám még mindig emelkedik; mert egyrészt a hivatásos kertészek csupa versengésből, tenyésztik folyton az újabb és újabb válfajtaikat, másrészt pedig a virágkedvelők ízlése is követelőbb lett.

Ugy látszik azonban ez az évtized az aranykora a krizantémumnak, érve ez alatt eme virágtermelés és terjesztés mai magas fokát, mert alig van színárnyalat, amelyet a krizantémum virágjai, fajtái ne képviselnének, s az alak, nagyság, a virágszirmok elhelyezése, formája szinte káprázatos.

Vannak fajták, amelyek virágjai csak 2—3 centiméter átméretűek, de aztán olyanok is vannak, amelyek a 25—30 centimétert is elérik. A virág szíromzata egyik fajsoportnál befelé, a másiknál kifelé hajlik vagy csavarodik, majd egyesek sugaras állásuak, szélesek, vagy cérna vékonyságúak.

Sok olyan fajták vannak, amelyek már október elején, mások meg viszont csak december elején kezdenek virágozni. Különböznek a fajták még abban is, hogy az egyik alacsony, a másik magasabbra növekedő tulajdonsággal bír, szóval: a krizantémum fajták ismerete ma már speciális stádiumot képez a kertészek körében.

Ugy az ujvilágrészben, mint az európai kontinens minden nagyobb városában vannak krizantémum egyletek, amelyeknek célja oda irányul, hogy a kevésbé szép, értéktelen fajtákat időnként kicserélték, az újabb fajokat megbírálják s kiállítások keretében a virágkedvelőknek bemutassák.

Angol-, Francia- és Németországban termelik a legtöbb krizantémumot, hogy csak némi fogalmunk legyen a termelés mennyiségéről, egy hivatalos kimutatás alapján Berlin környékén mintegy 50 kertészeten 300.000 darab krizantémum növényt termeltek tavaly speciálisan, tisztán virágprodukción céljából.

Hogy pedig mennyire divat, illetve kedvelt őszi virágja a városok lakóinak, mutatja az, hogy ilyenkor a csokor, koszorú, asztaldisz s más hasonló alkalomra csak krizantémum használtatik fel, mely virágért szívesen fizetnek 2—3 koronát is, főképp ott, ahol a nagyvirágú fajtákat kedvelik.

Kiválóan alkalmas a krizantémum a szobában való terjesztésre is, mert ott, ahol kellő világosság éri s nem magas a szoba melege, még januárban is kedveskedik virágzatával. Végül, figyelmet érdemel az a körülmény is, hogy a krizantémum csak akkor virágzik jól, illetve fejleszt tökéletes nagy virágokat, ha a tövei évenként megfiatalítottatnak, s ha a virágbimbók idejekorán megritkítatnak.

Egyébiránt igénytelenségénél fogva, ritka ma az olyan virágskert, ahol ez a növényfélése hiányoznék, mert tudja méltányolni minden virágkedvelő kerttulajdonos is.

Csérer Gyula.

Szerkesztői üzenetek.

H. G. Ujvidék. Értesítését köszönjük. Üdvözlét.
G. S. Söhaja jogosult s mi is őszinte részvétellel osztozunk fájalmában. Érzelmének meghatározhatóságát azonban — mi sajnáljuk legjobban — ezuttal nem bírt költői kifejezésben és formában megnyilatkozni. Próbálkozzék meg vele még egyszer, talán sikerül. Akkor szívesen közreadjuk. Ha rászánná magát, akkor ajánljuk a hangulatos refrén két sora sorrendjének föleselését és jobb megírását, különösen pedig az elhagyatottságot festő prózai képeknek költőiekkel való pótlását.

L. D. A villám haraga lesöpörte a — papirkosárba.

G. J. Azt a lantot kár volt leemelni a szögéről, vagy ha már leemelte, hangolatlanul adta volna inkább oda az őszeresnek. Kétségbeesítő a rikácsolása.

A. E. Alapeszméje je, megérdemli a gondos fésülést. Tartalmi tekintetben érthetővé kell tenni a negyedik versszakot, mely így érthetetlen; formai szempontból e kell távolítani a jambusok közé tévedett trocheusokat. Tegye meg s küldje be újra.

HIRDETÉSEK.

Vámosi M. fiai

zombori gazdaságában mindennemű gazdasági eszközök eladandók, — ugyszintén **széna és takarmányrépa is.** Értekezhetni

Frankl Miksánál

Zomborban.

2—1

A REKLÁM

Állandó, egyszerű és ügyes reklámozás minden gyári, kereskedelmi, ipari vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az életető eleme

Hogyan, hol és mikor hirdethető a legsikeresebben, legjobban és legolcsóbban, megtudható az

Általános Tudósító

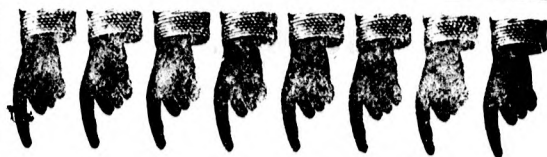
hirdetési osztályánál

tulajdonos **LEOPOLD GYULA** szerkesztő

BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 54.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel, pontossággal és olcsón eszközölnek hirdetések és reklámokat az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

Költségvetések és tervezetek ingyen!

Temesmegye ujaradi járás Füskút község határában **257 kat. hold** egy tagban lévő **szántóföld** 1906. évi október 1-től terjedő 6 vagy 10 évre **haszonbérbe adandó**, értesítést ad **Kisfaludy Zsigmond** ügyvéd **Temesvárott.** 3—1

4330/1905.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrog vármegye bajai járásához tartozó Hercegszántó, Dávod és Béreg községekből álló Hercegszántó székhellyel körorvosi állásra ezennel pályázatot hirdetek.

A körorvos javadalmazása évi 1600 korona. 60 fillér nappali és 1 korona éjjeli látogatási díj. A megválasztandó körorvosnak esetleg kézizógyógytár elnyerésére is van kilátás.

Felhívom ennél fogva pályázni óhajtókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket hozzám **folyó évi december hó 30-ig** annál is inkább nyújtsák be, mert később érkező kérvények tekintetbe nem vétetnek.

Baja, 1905. november 18.

Vojnits,
főszolgabíró.

2—1

Ritka alkalmi vétel!

Villanyos csillár kiállítás.

A legegyszerűbbtől a legdiszesebbig.

VILLANYVILÁGÍTÁSI BEVEZETÉSEK
a legmesszebbmenő szavatolás mellett.

Petroleum és gázlámpák

villanyra átalakíttatnak

Teltsch Gáspár

optikai és elektrotechnikai műintézetében

ZOMBORBAN 50—20

Bámulatos olcsón!

Bámulatos olcsón!

Bámulatos olcsón!

Bonne

kerestetik 2½ éves gyermek mellé. — Cim a kiadóhivatalban.

Szőlővessző!

A világhírű **DELAWARE** adja a legjobb bort!

Oltani, permetezni nem kell!
A szőlészet kincse.

A phylloxerának ellentáll!!!!

Leírását és árjegyzéket ingyen küldünk bárkinek.

Szőlőoltványok mérsékelt áron kaphatók!

Nagymennyiségű sima és gyökeres Delaware vessző eladás.

Cim:

Szigyartó és Takáts

szőlőteleptulajdonosok. *—12

Telep: Alsó-Segesd. Központi iroda: Felső-Segesd. Somogy megye.

„FORTUNA”

VÁSÁROLJON

SZERENCSE-

OSZTÁLYSORSJEGYET

:HERCZOG TESTVÉREK:

BANKHÁZÁBAN

Z O M B O R.

Egy egész 12 korona, egy fél 6 korona, egy negyed 3 korona, egy nyolcad 1-50 korona.

6-6

Olcsobb mint bárhol! Pontos kiszolgálás!

VILLANYOS LÁMPÁK!

Ajánljuk dús raktárunkat modern stíli villanyos lámpákban, bámulatos olcsó áron, teljesen szerelve és a vezetékhez kapcsolva!

A grammophon társaság (író angyal védjegy) képviselőt megnyertük Zombor és környéke részére; raktáron tartunk nagy választékban kifogástalan működésű GRAMMOPHONOKAT és LEMEZEKET.

A triesti LINOLEUM (parafa szőnyeg) óriási raktárát is a n. é. közönség b. figyelmébe ajánljuk.

Fehérneműk, izléses nyakkendők, csipkék, szalagok, karlsbadi porcellán serviceok, BERNDORFI ALPACCA és ALPACCA ezüst.

Chinaezüst és bronz dísz tárgyak olcsó árakon.

A n. é. közönség szives látogatását kéri

Goldfáhn Sándor és Fia.

Zombor, Kossuth Lajos-utca.

Esőernyők, gyermekkoosik, utazó bőröndök, játékok, tajtékpiák.

Szolid elvek.

EGY HÓNAPIG TELJESEN ! INGYEN !

Aki már most beküldi — ha csak egy hónapra is — az előfizetési összeget **AZ UJSÁG** politikai napilapra, annak egész december havában teljesen ingyen küldi meg a kiadóhivatal a legjobb magyar lapot: **AZ UJSÁG**-ot. Előfizetési árak: Egy hónapra 2 korona 40 fillér, három hónapra 7 korona. **AZ UJSÁG** gyönyörű kiállítású naptárát minden előfizető díjtalanul kapja meg.

! GYÖNYÖRŰ HUSVÉTI ALBUM !
Megrendelési cím: **AZ UJSÁG** kiadóhivatala,
Budapest, Kerepesi-ut 54. szám.